

לעתיד ענף הבקר במשקנו

עבודה ובהשקעות לציוד מיוחד, ונהיה תלויים פחות בתנודות השוק.
יש למלא שלושה תנאים על-מנת להגיע לעדר של 240 חולבות, והם:

1. סידורים להגשת מזון מרוכז בסככות;
2. שינויים בבית החליבה;
3. הקמת סככה שלישית לפרות.

באשר לחלוקת המזון המרוכז, הרי אנו מפגרים לעומת משקים אחרים. קיים ביוזבו רב בימי עבודה ובמזונות יקרים; מובילים את התערוכות בשקים

שטוף את צינורות הוואקום של מכונות החליבה בתמיסת נתר מאכל חמה בת 2%. צינורות הוואקום של מכונה מיטלטלת, שטוף אחת לחודש, ואילו של קומביין — אחת לשבוע.

תמיסת נתר מאכל בת 2% מכילה 20 גרם נתר מאכל נקי בכל ליטר מים. חצי בקבוק מהתמיסה המוכנה בת 30%, מספיק להכנת דלי תמיסה אחד.

ומריקים אותם לכל מיני ארגזים, במקום להובילה בצובר בעגלה עם מעלית, המעלה אותה למיכלים ומשם מוציאים אותה בעגלות יד נוחות. למעשה זנחנו את ההזנה האינדיבידואלית לכל פרה לפי תנובת החלב שלה. אנו נותנים לכל פרה מנת תערוכות בהיכנסה לביתן החליבה ואיננו מגישים כלל מזון מרוכז בתוך הסככה. לשם כך דרושים בסככות מיכלי תערוכות גדולים, עגלות-יד, וגדר רות משנה ליד החצרות, לשם הגשת קש ושחת בחוץ. כל הסידורים הללו יעלו בכמה מאות ל"ר רות בלבד. עם שינוי בית החליבה יהיה הכרח בתיקונים אלה, משום שלפי השיטה החדשה אין מאכילים את הפרות בשעת החליבה.

מכיוון שטרם הכירו בארץ שיטה מיוחדת שתתאים לתנאינו, הקימו במשקים ביתנים לפי שתי דוגמאות אמריקאיות. אחת עם 6 יחידות-חליבה ושש עמדות; את הפרות אפשר להכניס

השינויים הכבירים שחלו בכל ענפי-החקלאות בעקבות התפתחות המדע והטכניקה בשנים האחרונות, לא פסחו גם על ענף הבקר. אם היו כאלה, אשר האמינו כי יוכלו לייצר חלב באופן מלאכותי ולמצוא תחליף לפרה כשם שה-טרקטורים החליפו את הסוסים, הרי התבדו. נוכחו לדעת שאמצעי הייצור המושלמים וה-חסכוניים ביותר הם קיבותיה ועטיניה של הפרה. אבל למדו לשלב גם "אמצעי ייצור" אלה לתוך תהליך אשר אינו נופל בשיכלולו מזה של בית חרושת מודרני. בגידול והחזקת הפרות חלו בשנים האחרונות שינויים גדולים, שאין דומה להם באלפי השנים שעברו, מאז בית האדם את הבהמה. ומסתבר כי "מהפכה" זו אינה בניגוד לטבע.

ומה פני הדברים במשק שלנו?

לפני למעלה מ-10 שנים עברנו לחליבה מיכ-נית, ולפני 7 שנים בנינו את הסככות ואת בית החליבה. פריון העבודה עלה, ובמקום 41 ימי עבודה שהושקעו לפרה לשנה בחליבת ידיים, משקיעים כיום 16 ימי עבודה בלבד. אולם לא ניצלנו הישג זה להגדלת העדר לפי התיכנון הכ-ללי של המשק. למעשה, הרפת שלנו הנה בחזקת ענף עזר במשק, שרק עודף תוצרתו משווק, ואינה מסוגלת לקלוט את חומרי המזון המיוצרים במשק. לפני שנתיים מכרנו הרבה פרות בגלל המצב הכספי הקשה, אם כי יחידת העדר במשקנו צריכה להיות בת 140 פרות חולבות, לפחות.

כיום יש לנו 145 פרות, כמספר הזה עגלות, ו-100 עגלים לפיטום. נראה לי שהגיע הזמן להר-זיב את העדר עד ל-240 חולבות ולהחזיק 240 עגלים, שמהם יימכרו מדי שנה 120 ראש. ההכ-נסה החדשה הממוצעת (ברוטו) תהיה אז בגבר-לות 45,000 ל"י (ממכירת 90,000 ליטר חלב, 10 שוורים ו-8 פרות או מבכירות). אפשר להשיג מטרה זו בהשקעות קטנות ביחס ובלי תוספת עבודה כלל. על-ידי התקנת סידורים מתאימים לא נצטרך להגדיל את צוות העובדים ברפת. אם ננצל את שטח גידולי התעשיה לגידול אספ-סות, סיטריה וגידולים לתחמיץ, נחסוך בימי

מוצלח יותר — לא לבנות קירות כלל. הפרות עומדות בלי שתפרדנה ביניהן מחיצות. באחת החוברות של „משק הבקר והחלב” פורסם מאמר, מלווה תמונות, המסביר את השיטה הזאת. השיר נוי בביתן שלנו לא יעלה יותר מאשר בדק־הבית וחידוש הצידוד, אשר יש לבצעו בלא־הכי לאחר שבע שנות־עבודה. אגב בשיטה החדשה יהיה הפחת נמוך בהרבה.

אחת ליום, בדוק את גובה השמן במשאבת
הוואקום. הוסף שמן לפי הצורך.
החלף את השמן במשאבה כל שלושה חר-
שים ושטוף את המשאבה בנפט.

השינוי בבית החליבה יהיה כדאי אף אם נגדיל את הרפת רק ל־160 חולבות, שזהו מספר הפרות המאכסימלי שאפשר להחזיק בשתי הסככות הקיימות. אולם משינוי ביתן החליבה נפיק תועלת רבה בהרבה אם נגיע ל־240 חולבות. לחליבת מספר כזה של פרות בשיטה הנהוגה אצלנו כעת נחוץ היה לבנות ביתן חליבה חדש. הגדלת העדר ב־100 ראש הנה מעמסה כספית שאפשר לעמוד בה.

בבנית סככה שלישית יש להשקיע כ־40,000 ל"י ונוסף לזה היה דרוש הון חוזר לגידול 100 מבכירות; יש לטפל בהשגת ההלוואות המתאימות.

עקיבא אבני

גבעתי-ברנר

ולהוציא כל אחת לחוד. ואילו השיטה השניה עם 4 יחידות, רשמונה עמדות; את הפרות אפשר להכניס ולהוציא רק בקבוצות של 4. זו האחד רונה קיימת אצלנו.

עד היום נטוש הוויכוח, איזוהי השיטה היעיר לה ביותר. אך כשם שנפסק הוויכוח בשאלת התכניות הישנות של בניני הרפת (ראשי הפרות לקיר או לאמצע) עם הקמת סככות וביתני חליבה, כך, נראה לי, תשים קץ לוויכוח השיטה הנייר־זילנדית, המכונה „שדרת הדג”, אשר עולה ביעילותה על שתי צורות בתי החליבה הקיימות כיום. חולבים בה 80—100 פרות בשעה במקום 50—60 בשיטות הקיימות. הצידוד פשוט בהרבה וקל לשמור על הנקיון. בשיטה זו, אשר התחילו לחקותה גם בארצות־הברית, חולבים ב־10 יחידות כש־20 פרות נמצאות בביתן. לנו כדאי יהיה לעבור לשיטה זו. מקרה מוצלח הוא, שמי־דודת ביתן החליבה שלנו מתאימות בדיוק למימדי התכנית הנייר־זילנדית. אין צורך לפרוץ קיר או לפתוח דלת חדשה. צריך רק להוציא את הדלתות הפנימיות עם הקונסטרוקציות המסובכות, להצר את תעלת החולב, ולהוסיף 4 יחידות חליבה. המטרה שעמדה לפני הנייר־זילנדים היתה להשקיע מינימום עבודה ולשמור על נקיון מאכסימלי. להם ערדי בקר גדולים יותר מאשר לאכרים אמריקאיים, והחלב מעובד במחלבות ובמגבנות לחמאה ולגבינה. בו בזמן שהאמריקאים, וכן המשקים בארץ, משתמשים בחומר יקר כחרסינה ופורמאיקה לציפוי הקירות כדי להקל על עבודות הניקוי, המציא לו האיכר הנייר־זילנדי פטנט

גודל עדרי הבקר במשקי החלב באמריקה

על אף המגמה להגדלת יחידת העדר שנסתמנה בשנים האחרונות בארה"ב, הרי בלמעלה מ־77% של משקים מוחזקות פחות מ־10 פרות למשק; דבר זה נודע מהמפקד שנערך בשנת 1954. מהמפקד הזה למדים גם על היקף השינויים שחלו בגודל העדרים בתקופה שבין 1939 ל־1954. מתגלה שמספר המשקים בעלי עדרים שלמעלה מ־30 פרות גדל פי $2\frac{1}{3}$, ומספר העדרים בגודל 20—28 פרות עלה ב־77% לעומת שנת 1939. מספר המשקים עם 10—19 פרות פחת ב־11%, והעדרים של 10 פרות ופחות נתמעטו ב־44%. המגמה להגדלת העדרים בולטת איפוא למדי ממפקד זה, אולם יחד עם זה מן הראוי לציין שרק ב־3.2% של משקי ארה"ב מוחזקים עדרי חלב בגודל שלמעלה מ־30 פרות. אחוז המשקים עם 20—29 פרות הוא בגבולות 5.1, ואלה עם 10—19 פרות מהווים 14% מכלל משקי החלב. מסתבר איפוא שייצור החלב בארה"ב נתון עדיין בחלקו המכריע בידי בעלי העדרים הועירים.